

Venezuelský gambit Afriky

 nationalinterest.org/feature/venezuela's-africa-gambit-209207

V roce 2023 se Venezuela soustavně snažila zvýšit svůj diplomatický profil v Africe a pravděpodobně tak učiní i v roce 2024. Afriku považuje Venezuela za cenný blok zemí, které jí mohou pomoci vymanit se z diplomatické izolace, protože se obecně zdráhají posuzovat autoritářskou a zkorumpovanou vnitřní politiku latinskoamerické země. Snahy Venezuely o rozvoj užších vazeb s Afrikou jsou navíc v souladu s širším ideologickým panoramatem zahrnujícím „globální jih“ a expanzi BRICS+. Zejména Venezuela prohloubila vztahy s Jižní Afrikou. V aréně již tak přeplněné konkurencí mezi Čínou, Ruskem, Spojenými státy a Evropou přidává vstup Venezuely do geopolitického mixu další protiamerický hlas.

Nedávné snahy Venezuely zviditelnit se v Africe jsou postaveny na základech vybudovaných během prezidentství Huga Cháveze (1999–2013). Během svého funkčního období navštívil Alžírsko, Angolu, Benin, Gambii, Mosambik a Jižní Afriku, z nichž některé předchozí venezuelští vůdci nikdy nenavštívili. Chávez zároveň rozšířil nabídky levné nebo bezplatné ropy na některé chudší africké země, jako je Benin, Mali a Niger. Je pozoruhodné, že během Chávezovy návštěvy Mali v roce 2006 prohlásil : „Dám Mali 100 milionů dolarů ročně v ropných produktech a nechci platbu v hotovosti. Nechci tě slyšet říkat děkuji.“ Chávez naznačil, že na oplátku může být splacen také bauxitem, zlatem a dalším zbožím, čímž získal přízeň těmto národům v OSN, kde si prohlubující se konflikt Venezuely se Spojenými státy a „globálním severem“ vyžádal další spojence.

Chávezova výzva přišla na několika úrovních. Jeho pronikavá výmluva proti silám imperialismu a jeho uznání afrického původu v Africe dobře rezonovaly, zejména v levicových kruzích. Po Chávezově smrti v roce 2013 jeden africký levičák prohlásil : „Povrchní čtení by mohlo naznačovat, že Venezuela je v africké geopolitické krajině bezvýznamným aktérem. Ale hlubší analýza odhaluje pronikavý a odlišný přístup ke kontinentu. Chávez investoval energii do uznání kontinentu jako strategického partnera.

Zasnoubení Venezuely s Afrikou se během Madurova úřadu vytratilo, ale na Chávezovu pozornost věnovanou Africe rádi vzpomínáme. Madurův režim byl nucen soustředit se na domácí záležitosti uprostřed kolapsu mezinárodních cen ropy v roce 2014 , vážného ekonomického špatného řízení, trvalé opozice, masivního odlivu obyvatel země (přes šest milionů) a tvrdých mezinárodních hospodářských sankcí uvalených vládou. Spojené státy americké a další země. Maduro zůstal u moci díky konsolidaci podpory chávistické politické elity, armády, nadnárodních zločineckých organizací a pomoci z různých zemí, zejména Kuby, Ruska, Číny, Íránu a Turecka.

Navzdory intenzivnímu tlaku Maduro vydržel a rok 2023 byl svědkem snahy vymanit se z izolace země. Tomu napomohlo zvolení levicového brazilského prezidenta Luize Inácio Lula da Silva, který v květnu 2023 pozval venezuelského vůdce do Unie jihoamerických národů (UNASUR). Zlepšení zaznamenaly i vztahy s Kolumbií po zvolení levicového Gustava Petro, který rychle přešel k normalizaci vztahů. Přesto rozhodnutí Bidenovy administrativy z října 2023 zmírnit sankce na venezuelský vývoz ropy a zlata výměnou za souhlas Madurovy administrativy s uspořádáním svobodných voleb v roce 2024. V této souvislosti je třeba zvážit politiku Venezuely pro Afriku.

Existují čtyři principy zvýšeného vztahu Venezuely k Africe. Za prvé, Caracas doufá, že dále sníží svou izolaci a bude stavět na pozitivních vzpomínkách na Cháveze. Jakékoli zisky v užších vazbách na africké země lze považovat za zisk venezuelské zahraniční politiky. Tento cíl byl podtržen oficiálními státními návštěvami venezuelského ministra zahraničí Yvána Gila Pinta v říjnu 2023 v Etiopii, Rwandě, Egyptě, Ugandě a Africké unii. Bylo podepsáno několik menších dohod a byla vyslovena dobrá vůle pro všechny.

Druhá zásada venezuelské africké politiky má za cíl pokročit v boji proti zájmům USA se skupinou zemí, které se identifikují s globálním Jihem. Tyto země sdílejí historické křivdy vůči minulým imperialistickým proviněním a nepřejí si být spojeny ani se Západem, ani s blokem Čína-Rusko. Přestože je venezuelský obchod s Afrikou zanedbatelný, prosazuje mezinárodní fóra pro protiamerické nálady. Pozoruhodným příkladem je venezuelská podpora jihoafrického případu genocidy proti Izraeli u Mezinárodního soudního dvora kvůli konfliktu v Gaze, který začal v říjnu 2023. Podle venezuelského ministerstva zahraničí v lednu 2024: „Venezuela jako země oddaná diplomacii za mír, uznává pevný a historický krok Jižní Afriky na obranu palestinského lidu a mezinárodního práva. Venezuela není jedinou latinskoamerickou zemí, která podporuje případ Jihoafrické republiky, přičemž Brazílie, Bolívie, Chile a Kolumbie jsou pro takovou akci.

Vztahy mezi Venezuelou a Izraelem byly špatné, zejména během války v Gaze v letech 2008-2009, kdy Caracas přerušil diplomatické styky s Jeruzalémem a vyhostil izraelského velvyslance. Maduro pokračoval v Chávezových stopách, obvinil Izrael z genocidy na palestinském lidu a znovu potvrdil venezuelskou „ bezpodmínečnou podporu “ palestinskému osvobozeneckému boji proti izraelskému údajnému apartheidu.

Třetí hlavní zásadou je, že Venezuela se dvoří Jižní Africe, která je pravděpodobně vnímána jako brána do BRICS+ a partner pro prohloubení vztahů s globálním Jihem. Jižní Afrika, nejprůmyslovější ekonomika Afriky, obdařená značnými přírodními zdroji, je vnímána jako vlivný hlas v hlasitějším globálním Jihu. Kromě toho Christopher S. Chivvis, Zainab Usman a Beatrix Geaghan-Breiner z Carnegie Endowment for International Peace v prosinci 2024 poznamenali , že „od svého přistoupení k BRICS v roce 2010 (na pozvání Číny) Pretoria sledovala svou spolupráci s Čínou a dalšími BRICS. členů jako prostředek k prosazování více multipolárního světového řádu. Jako nejmenší člen BRICS – podle ekonomické velikosti a počtu obyvatel – si cení místa u stolu s většími pravomocemi.“ V tomto ohledu je zásadní, že Jižní Afrika může zastupovat africké zájmy v mocné nezápadní organizaci, která zahrnuje některé z největších světových ekonomik, jako je Brazílie, Čína, Indie a Rusko.

Zahraniční politika Jihoafrické republiky je složitá. Čína je jejím hlavním obchodním partnerem a africká země se rozhodla zaujmout k rusko-ukrajinské válce „ aktivně nezařazený “ postoj. V roce 2023 uspořádala společné námořní manévry u svého východního pobřeží s Čínou a Ruskem. Kromě toho došlo od roku 1994 k několika vysoce postaveným návštěvám Moskvy ze strany vysoce postavených členů Afrického národního kongresu (ANC), vládnoucí strany země, a náčelník jihoafrické armády podnikl cestu do Moskvy, kterou označili za „návštěvu dobré vůle“ . .“

Vztahy se Spojenými státy jsou napjatější navzdory jejich významu jako obchodního a investičního partnera v Jižní Africe. Obě země sdílejí demokratický politický systém a Washington si cení síť Pretorie se zbytkem Afriky. Blízkost s Čínou a Ruskem však vztahy komplikuje. To se ukázalo v květnu 2023, kdy americký velvyslanec v Pretorii obvinil Jihoafrickou republiku z dodávek zbraní Rusku. Vláda prezidenta Cyrila Ramaphosy to popřela. Přesto byla loď zapojená do události již v roce 2022 sankcionována

Spojenými státy za její zapojení do přepravy vojenského materiálu pro Rusko. Napětí dále eskalovalo kvůli spekulacím, že prezident Vladimir Putin měl v roce 2023 navštívit Jihoafrickou republiku na summitu BRICS, přestože na něj byl vydán zatykač Mezinárodního trestního soudu za údajné válečné zločiny týkající se únosů dětí na Ukrajině. Putin se rozhodl, že se k summitu nepřipojí. Ani Maduro, jehož cesta byla z neznámých důvodů odložena .

S ohledem na vše výše uvedené. Jižní Afrika je pro venezuelskou zahraniční politiku velká. To se stává naléhavější, protože Venezuela usiluje o získání členství v BRICS, což je krok, který by bezpochyby pomohl naklonit postoj této organizace vůči Spojeným státům. Maduro počátkem ledna 2024 skutečně prohlásil : „Sázíme na BRICS jako součást nového světa, nové rovnováhy, jako součásti bolivarijského geopolitického konceptu, světa rovnováhy, světa sobě rovných. Vstupenka Venezuely na členství v BRICS bude potřebovat podporu Jihoafrické republiky.

Čtvrtá hlavní zásada venezuelské politiky pro Afriku leží na mnohem temnější půdě: pašování zlata. Navzdory sankcím uvaleným na Venezuelu za její vývoz ropy a zlata existují podezření, že Madurův režim využil Mali jako hlavního prostředníka zlata, který byl nakonec určen pro Spojené arabské emiráty.

Mali by odpovídalo vzoru venezuelského pašování komodit pocházejícího z jižní Venezuely, kde kombinace zasvěcenců režimu, armády, organizovaného zločinu a kolumbijských revolučních skupin vládne těžbě zlata a přepravě přes regionální uzly, jako je Kolumbie, Dominikánská republika, Brazílie, Surinam, Guyana a Panama.

Spojení Mali-Venezuela si získalo mezinárodní proslulost v roce 2021, kdy venezuelské opoziční hnutí odhalilo, že Madurův režim pašoval zlato do africké země pomocí letadel vlastněných Rusy, registroval drahý kov jako domácí produkci a přepravoval jej do Spojených arabských emirátů. z předních světových center rafinace zlata a prodeje. Odhaduje se, že jen v roce 2020 přineslo obchodování se zlatem do Mali Madurovu režimu odhadem 1 miliardu dolarů. Přestože je obtížné najít data, pašování zlata může pokračovat.